Evropský parlament
2014-2019

Dokument ze zasedání

B8-0653/2017

22.11.2017

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

v souladu s čl. 123 odst. 2 jednacího řádu

o situaci v Jemenu
(2017/2849(RSP))

Ángela Vallina, Javier Couso Permuy, Paloma López Bermejo, Patrick Le Hyaric, Merja Kyllönen, Sabine Lösing, Neoklis Sylikiotis, Takis Hadjigeorgiou, Sofia Sakorafa, Marina Albiol Guzmán, Jiří Maštálka, Kateřina Konečná, Dimitrios Papadimoulis, Maria Lidia Senra Rodríguez, João Pimenta Lopes
za skupinu GUE/NGL

B8-0653/2017

Usnesení Evropského parlamentu o situaci v Jemenu
(2017/2849(RSP))

Evropský parlament,

– s ohledem na prohlášení mluvčího generálního tajemníka OSN, zvláštního vyslance generálního tajemníka OSN pro Jemen Ismaíla Uld Šajcha Ahmada a koordinátora nouzové pomoci OSN Marka Lowcocka o Jemenu a humanitární situaci v této zemi,

– s ohledem na závěry Rady týkající se Jemenu ze dne 16. listopadu 2015 a 3. dubna 2017 a závěry Rady ze dne 17. července 2017 o řešení rizika hladomoru,

– s ohledem na prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku o Jemenu a prohlášení komisaře pro humanitární pomoc a řešení krizí Christose Stylianidese ze dne 11. listopadu 2017 o humanitární situaci v Jemenu,

– s ohledem na Integrovaný plán reakce: propuknutí epidemie cholery v Jemenu, který vypracoval Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitosti (OCHA) a který byl aktualizován dne 23. května 2017, a na plán reakce v oblasti humanitární pomoci pro Jemen na období od ledna do prosince 2017,

– s ohledem na příslušné rezoluce Rady bezpečnosti OSN, zejména na rezoluce ze dne 14. dubna 2015 (S/RES/2216), 24. února 2016 (S/RES/2266) a 23. února 2017 (S/RES/2342),

– s ohledem na svá předchozí usnesení o Jemenu, zejména na usnesení ze dne 9. července 2015[1], 25. února 2016[2] a 15. června 2017[3],

– s ohledem na své usnesení ze dne 27. února 2014 o používání bezpilotních letounů vybavených zbraněmi[4],

– s ohledem na Chartu Organizace spojených národů a na zásady mezinárodního humanitárního práva,

– s ohledem na čl. 123 odst. 2 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že již déle než dva a půl roku probíhá mezi Hútii a jemenskou vládou dlouhotrvající konflikt, který zemi uvrhl do humanitární krize, která je v současné chvíli nejhorší na světě; vzhledem k tomu, že země je sužována rozsáhlým hladověním a rychle se šířící epidemií cholery, která více než 925 000 případy, u nichž existuje podezření na nákazu cholerou, a více než 2 200 úmrtími v důsledku této choroby nabývá obrovských rozměrů;

[1] Přijaté texty, P8_TA(2015)0270.
[2] Přijaté texty, P8_TA(2016)0066.
[3] Přijaté texty, P8_TA(2017)0273.
[4] Přijaté texty, P7_TA(2014)0172.

B. vzhledem k tomu, že koalice vedená Saúdskou Arábií, podporovaná Spojenými státy a zahrnující Spojené arabské emiráty, Bahrajn, Kuvajt, Jordánsko, Maroko a Súdán, je od 26. března 2015, kdy byly zahájeny vzdušné útoky s cílem umožnit prezidentu Abd Rabú Mansúrovi Hádímu návrat k moci, zodpovědná za většinu úmrtí jemenských civilistů; vzhledem k tomu, že se tato koalice dopustila závažného porušování práv včetně útoků na domy, tržiště, nemocnice a školy, které vedly k úmrtí tisíců civilistů, z nichž většinu tvoří ženy a děti;

C. vzhledem k tomu, že dne 6. listopadu 2017 uzavřela Saúdská Arábie pozemní, námořní i vzdušné hranice Jemenu pod záminkou, že Hútíové vystřelili balistickou raketu, kterou Saúdská Arábie zachytila na její cestě do Rijádu, čímž obnovila téměř úplnou blokádu země; vzhledem k tomu, že nedávné znovuotevření přístavu ve městě Aden je jednoznačně nedostatečné; vzhledem k tomu, že koaliční blokáda dodávek pohonných hmot a cílení útoků na civilní infrastrukturu jsou v rozporu s mezinárodním humanitárním právem;

D. vzhledem k tomu, že Saúdská Arábie i prezident USA obvinili z vystřelení balistické rakety Írán; vzhledem k tomu, že Írán toto obvinění popřel a Hútíové uvedli, že tuto střelu vyrobili sami v Jemenu;

E. vzhledem k tomu, že během konfliktu zahynulo, utrpělo zranění či bylo zmrzačeno více než 50 000 civilistů; vzhledem k tomu, že OSN naléhavě vyzývá příslušné orgány a různé frakce, aby umožnily trvalý přístup do obléhaných měst, což by umožnilo poskytovat pomoc osobám v nouzi, neboť válka v Jemenu patří k nejzávažnějším humanitárním krizím; vzhledem k tomu, že tisícům uprchlíků se podařilo uchýlit se do sousedních zemí;

F. vzhledem k tomu, že Jemen se v současné chvíli nachází uprostřed největší globální krize v souvislosti se zabezpečením potravin s tím, že přibližně 80 % jemenského obyvatelstva, což je přibližně 21 milionů osob, naléhavě potřebuje nějakou formu humanitární pomoci k uspokojení jejich nezbytných potřeb, pokud jde o potraviny, léky a pohonné hmoty;

G. vzhledem k tomu, že podvýživa a cholera spolu souvisejí; vzhledem k tomu, že 17 milionů lidí v Jemenu má nedostatek potravin, včetně 7 milionů lidí, kteří čelí hladomoru, 3,3 milionu akutně podvyživených a 462 000 dětí trpících vážnou akutní podvýživou;

H. vzhledem k tomu, že se objevují zprávy o rozsáhlém porušování práv ozbrojenou skupinou Ansar Alláh, včetně používání protipěchotních min; vzhledem k tomu, že došlo také k mimosoudnímu zabíjení, které provádějí síly prezidenta Hadího, spojenecké strany a ozbrojené skupiny; vzhledem k tomu, že jemenské strany účastnící se konfliktu jsou odpovědné za bezohledné ostřelování civilistů a civilních zařízení, znemožňování přístupu k humanitární pomoci, svévolné zadržování, násilná zmizení a mučení;

I. vzhledem k tomu, že tato země čelí humanitární katastrofě včetně rizika hladomoru a že se situace zhoršila vypuknutím epidemie cholery; vzhledem k tomu, že letecké útoky, ostřelování a násilí nadále nutí jemenské rodiny, aby opouštěly své domovy, a způsobují, že počet vnitřně vysídlených osob již dosahuje několika milionů; vzhledem

k tomu, že více než 8 milionů osob přišlo o spolehlivý a bezpečný přístup k pitné vodě, neboť většina vodovodní sítě byla v bojích zničena; vzhledem k tomu, že většina Jemenců nemá náležitý přístup ke zdravotní péči;

J. vzhledem k tomu, že podle aliance Zachraňte děti zemře v Jemenu každý den 130 dětí; vzhledem k tomu, že 1,6 milionu dětí nechodilo do školy již předtím, než konflikt začal, a poté muselo ze školy odejít dalších nejméně 1,8 milionu dětí;

K. vzhledem k tomu, že ženy v Jemenu jsou tradičně velmi zranitelné vůči zneužívání, jako jsou dětské sňatky a násilí, neboť v této zemi neexistuje zákonně stanovený minimální věk způsobilosti k pohlavnímu styku; vzhledem k tomu, že v porovnání s muži mají ženy horší přístup k lékařské péči, k vlastnictví, vzdělání a odborné přípravě; vzhledem k tomu, že se jejich situace vlivem konfliktu zhoršila a že podle odhadů je 2,6 milionu žen a dívek vystaveno riziku násilí na základě pohlaví; vzhledem k tomu, že se v uplynulých dvou letech výrazně zvýšil počet dětských sňatků; vzhledem k tomu, že v čele přibližně 30 % přesídlených domácností stojí ženy; vzhledem k tomu, že již nejsou dostupné léky na mnoho chronických onemocnění a že se Jemen řadí k zemím s nejvyšší mírou mateřské úmrtnosti; vzhledem k tomu, že se podvyživené, těhotné a kojící ženy mohou snáze nakazit cholerou a hrozí jim vyšší riziko krvácení, což výrazně zvyšuje riziko komplikací a úmrtí při porodu;

L. vzhledem k tomu, že je v Jemenu okolo 280 000 uprchlíků, zejména ze Somálska, neboť Jemen je jedinou zemí Arabského poloostrova, která podepsala Úmluvu o uprchlících a příslušný protokol; vzhledem k tomu, že tito uprchlíci rovněž vyžadují ochranu v důsledku zhoršení konfliktu; vzhledem k tomu, že se 30 600 Somálců údajně již vrátilo do Somálska a že Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky zřídil pro vracející se osoby asistenční službu;

M. vzhledem k tomu, že konflikt a bezpečnostní vakuum, které vzniklo v jeho důsledku, vedly k nebezpečnému rozšíření extremistických skupin v zemi; vzhledem k tomu, že al-Káida upevnila svou přítomnost na Arabském poloostrově a že Islámský stát pokračuje v útocích a vraždění;

N. vzhledem k tomu, že rozhovory sponzorované OSN byly zmrazeny a že se zřejmě zdaleka nepodařilo dosáhnout politického řešení konfliktu;

O. vzhledem k tomu, že Jemen je jedna z nejchudších zemí na světě; vzhledem k tomu, že již před začátkem války žila polovina jemenských obyvatel pod hranicí chudoby, dvě třetiny mladých lidí neměly zaměstnání a hrozilo zhroucení základních sociálních služeb;

P. vzhledem k tomu, že ve snaze zastřít pravé, geopolitické příčiny konfliktu je tento spor líčen jako spor mezi šíity a sunnity; vzhledem k tomu, že Saúdská Arábie obviňuje Hútíe z toho, že za nimi stojí Írán, a považuje je za hrozbu pro saúdskou bezpečnost; vzhledem k tomu, že komplexní povaha konfliktu v Jemenu vykazuje prvky zástupné války; vzhledem k tomu, že to jednoznačně vyplývá ze silného zastoupení skupiny al-Káidy, ze separatistických hnutí a zajdíjšských šíitských rebelů na severu, jakož i z bojů mezi Hútíi a ozbrojenými skupinami, k nimž dochází na jihu; vzhledem k tomu, že konflikt podpořil v zemi rozmach skupin přidružených k Islámskému státu;

Q. vzhledem k tomu, že EU a OSN uvalily na Jemen zbrojní embargo a EU uvalila cílené sankce vůči vůdcům Hútíů; vzhledem k tomu, že 17 členských států EU, včetně Spojeného království, Španělska, Francie, Itálie a Německa, nadále prodává zbraně Saúdské Arábii; vzhledem k tomu, že zejména Spojené království, Francie a Španělsko významně zvýšily své dodávky zbraní aktérům zapojeným do konfliktu;

R. vzhledem k tomu, že Spojené státy mají v jižním Jemenu nedaleko města Al-Hauta vojenskou základnu Al-Annad, kde Američané nařídili útoky bezpilotních letounů proti údajným členům místní odnože al-Káidy; vzhledem k tomu, že útoky bezpilotních letounů Spojených států a mimosoudní popravy v Jemenu od roku 2002 přispívají k destabilizaci situace v Jemenu; vzhledem k tomu, že podle zpráv o Jemenu, které vydal Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR), útoky bezpilotních letounů zabily více civilistů než údajných teroristů / členů al-Káidy;

S. vzhledem k tomu, že od chvíle, kdy se ujala funkce Trumpova vláda, došlo v Jemenu k dramatickému nárůstu smrtících bezpilotních operací, které od roku 2016 zaznamenaly masivní, 231% nárůst, přičemž tento rok bylo potvrzeno nejméně 115 útoků včetně dvou pozemních zásahů; vzhledem k tomu, že bylo prokázáno, že některé členské státy EU, například Spojené království, Itálie a Německo, tyto smrtící operace přímo i nepřímo podporují tím, že poskytují zpravodajství a další operativní podporu;

T. vzhledem k tomu, že Jemen, ležící na pobřeží Rudého moře, které vede k Suezskému průplavu a ústí do Adenského zálivu, má vzhledem ke své zeměpisné poloze strategický význam související s důležitými námořními trasami a zdroji energie;

1. je mimořádně znepokojen eskalací konfliktu v Jemenu, která vedla k současné humanitární krizi s tím, že situace se dále vyhrotila kvůli úplné blokádě, kterou obnovila Saúdská Arábie;

2. odsuzuje používání násilí vůči civilistům kteroukoli stranou konfliktu nebo teroristy či jinými ozbrojenými skupinami, neboť se jedná o činy, které zemi přivedly do vážné humanitární krize a způsobily, že tisíce civilistů bylo zraněno a zabito a několik milionů osob bylo přesídleno; vyjadřuje nejhlubší spoluúčast a soustrast rodinám obětí;

3. odsuzuje nerozlišující vojenské útoky, kterých se v Jemenu dopouští koalice vedená Saúdskou Arábií a které jsou i nadále nejčastější příčinou úmrtí civilistů; dále odsuzuje obnovení blokády Jemenu ze strany Saúdské Arábie a naléhavě vyzývá k jejímu úplnému zrušení; žádá Saúdskou Arábii a její koalici, aby zajistily, že veškeré přístavy a pozemní trasy zůstanou otevřeny, aby jemenským obyvatelům mohla být urychleně poskytnuta humanitární pomoc;

4. znovu vyjadřuje plnou podporu úsilí OSN a zvláštního vyslance generálního tajemníka pro Jemen; je přesvědčen, že jediným možným řešením konfliktu v Jemenu je řešení politické; vyzývá proto všechny strany v Jemenu, aby urychleně uzavřely dohodu o ukončení nepřátelství, na jejíž dodržování bude dohlížet OSN, jako první krok k obnovení mírových rozhovorů vedoucích k inkluzivním politickým jednáním pod vedením Jemenu, s cílem obnovit mír v této zemi;

5. všem stranám, zejména Saúdské Arábii a její koalici, připomíná jejich odpovědnost za to, aby zajistily dodržování mezinárodních humanitárních a lidskoprávních předpisů,

z nichž vyplývá, že je třeba chránit civilní obyvatelstvo, neútočit na objekty civilní infrastruktury a umožnit humanitárním organizacím bezpečný a volný přístup do země;

6. je přesvědčen, že cílem saúdské intervence je posílení její kontroly v tomto regionu a že tato intervence povede pouze k většímu utrpení jemenského lidu a hlubšímu rozkolu mezi národy na Blízkém východě; je znepokojen vzrůstajícím tlakem v tomto regionu, který Saúdská Arábie ještě umocňuje svými jednostrannými opatřeními vůči dalším členům Rady pro spolupráci v Zálivu, například vůči Kataru;

7. vyzývá strany konfliktu, aby učinily veškeré nezbytné kroky k předcházení všem formám násilí vůči civilistům, včetně sexuálního a generového násilí, a k jejich řešení; důrazně odsuzuje porušování práv dítěte; vyjadřuje hluboké znepokojení nad zprávami o používání dětských vojáků Hútíi, skupinou Ansár aš-Šaría a vládními silami a nad omezeným přístupem dětí k základní zdravotní péči a vzdělávání; vyzývá k tomu, aby ti, kdo jsou odpovědní za násilnosti a porušování právních předpisů v oblasti lidských práv nebo mezinárodního humanitárního práva, byli za své činy pohnáni k odpovědnosti;

8. ostře odsuzuje skutečnost, že některé členské státy, zvláště pak Spojené království, Španělsko, Francie a Německo, s jednotlivými zeměmi v regionu intenzivně obchodují se zbraněmi; vyzývá k okamžitému zastavení předávání zbraní a vojenské podpory Saúdské Arábii a jejím koaličním partnerům; připomíná svou výzvu Radě, aby vůči Saúdské Arábii vyhlásila zbrojní embargo EU kvůli závažným obviněním z porušování mezinárodního humanitárního práva ze strany Saudské Arábie v Jemenu a skutečnosti, že přetrvávající povolování prodeje zbraní do Saudské Arábie by proto představovalo porušení společného postoje Rady 2008/944/SZBP ze dne 8. prosince 2008[1];

9. vyjadřuje hluboké politování nad skutečností, že dosud nebylo zahájeno žádné nezávislé mezinárodní vyšetřování leteckého útoku koalice ze dne 8. října 2016 na dav, který se účastnil pohřebního obřadu v San´á, při němž bylo podle zprávy skupiny odborníků o Jemenu ze dne 27. ledna 2017 zabito 132 lidí a dalších 695 bylo zraněno;

10. vyjadřuje znepokojení nad tím, že se al-Káidě na Arabském poloostrově a Islámskému státu podařilo využít zhoršující se politické a bezpečnostní situace v Jemenu; připomíná, že všechny teroristické činy jsou neomluvitelnými zločiny bez ohledu na jejich motivaci a bez ohledu na to, kdy, kde a kým byly spáchány;

11. je přesvědčen, že jakékoli dlouhodobé řešení by mělo řešit hlubší příčiny chudoby a nestability v této zemi a splňovat legitimní požadavky a ambice jemenských obyvatel; opakuje, že podporuje veškeré mírové politické úsilí zaměřené na ochranu suverenity, nezávislosti a územní celistvosti Jemenu;

12. hluboce lituje toho, že mezinárodní společenství a sdělovací prostředky nevěnovaly v posledních dvou a půl letech konfliktu v Jemenu dostatečnou pozornost, což přispělo ke stávající humanitární katastrofě v této zemi;

13. odmítá jakoukoli zahraniční vojenskou intervenci v zemi, ať už by se jednalo o intervenci saúdskou, íránskou, arabskou či západní; je velmi znepokojen nárůstem

[1] Úř. věst. L 335, 13.12.2008, s. 99.

tlaku v regionu, který dále umocnil prezident Trump svými prohlášeními o zapojení Íránu; zdůrazňuje, že válka v Jemenu není pouze konfliktem mezi šíity a sunnity; odsuzuje instrumentalizaci náboženských rozdílů, zejména Saúdskou Arábií, k vyvolávání politických krizí a sektářských válek;

14. odsuzuje skutečnost, že EU diktátorské režimy v tomto regionu tiše schvalují a napomáhají jim; velmi kriticky se staví k různým západním intervencím, k nimž došlo v minulých letech a které přispěly k vyhrocení konfliktů v této oblasti; konstatuje, že konflikty v tomto regionu nelze řešit vojenskou silou; odmítá používání pojmu „odpovědnost za ochranu“, který jednotlivé strany konfliktu v Jemenu používají rovněž jako záminku, neboť takovýto přístup porušuje mezinárodní právo a nenabízí přiměřený právní základ k ospravedlnění jednostranného použití síly;

15. vyzývá mezinárodní společenství, a zejména pak některé členské státy, jako je Spojené království, Francie, Španělsko a Německo, aby válčícím stranám v zemi přestaly předávat zbraně, a aby proto přijaly veškerá nezbytná opatření k prevenci přímých a nepřímých dodávek zbraní, prodeje a předávání označeným osobám a subjektům nebo v jejich prospěch a osobám, které jednají jejich jménem nebo na jejich příkaz v Jemenu, v souladu se zbrojním embargem OSN vůči Jemenu, jak je uvedeno v bodě 14 rezoluce Rady Bezpečnosti OSN č. 2216 z roku 2015;

16. odsuzuje skutečnost, že Spojené státy pod vládou Baracka Obamy používaly často k extrateritoriálním operacím bezpilotní letouny, které Trumpova vláda nasazuje ještě ve větším měřítku; důrazně nesouhlasí s používáním bezpilotních letounů při mimosoudních a exteritoriálních popravách; žádá, aby bylo používání bezpilotních letounů pro tyto účely zakázáno podle jeho výše uvedeného usnesení ze dne 27. února 2014 o používání ozbrojených bezpilotních letounů, které vyzývá v bodu 2 písm. a) a b) místopředsedkyni Komise, vysokou představitelku pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, členské státy a Radu, aby „se postavily proti mimosoudnímu cílenému zabíjení a zakázaly je“ a aby „zajistily, že se členské státy nebudou v souladu se svými právními závazky dopouštět nezákonného cíleného zabíjení ani umožňovat takovéto zabíjení jiným státům“;

17. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, Evropské službě pro vnější činnost, vládám a parlamentům členských států, vládě Jemenu a členským zemím Rady pro spolupráci v Zálivu a Valného shromáždění OSN.